

Τετάρτη, 27 Μαΐου 2009
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΛΑΤΙΝΙΚΑ

A ' KEIMENO

Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitote decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habemus hostem! Itaque cavete periculum, tutamini patriam. Opibus urbis nolite confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite. Neminem credideritis patriae consulturum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementote rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse!» Statimque sumptum est Punicum bellum tertium, quo Carthago deleta est.

Nec magis vituperandus est proditor patriae quam proditor communis utilitatis, aut communis salutis desertor propter suam utilitatem et salutem. Ex quo fit, ut laudandus is sit, qui pro re publica cadat, quod decet cariorem nobis esse patriam quam nosmet ipsos.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν όλοι είχαν πει ότι ήταν φρέσκο, είπε: «Κι όμως μάθετε ότι κόπηκε πριν τρεις μέρες στην Καρχηδόνα. Τόσο κοντά στα τείχη έχουμε τον εχθρό! Επομένως φυλαχτείτε από τον κίνδυνο, προσπατέψτε την πατρίδα. Μην έχετε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις της πόλης. Την αυτοπεποίθηση, η οποία είναι υπερβολική σε σας, να αποβάλετε. Μην πιστέψετε ότι θα ενδιαφερθεί κανείς για την πατρίδα, αν εσείς οι ίδιοι δε φροντίσετε για την πατρίδα. Να θυμάστε ότι η πολιτεία βρέθηκε κάποτε στον έσχατο κίνδυνο!» Και αμέσως άρχισε ο τρίτος Καρχηδονιακός πόλεμος, κατά τον οποίο καταστράφηκε η Καρχηδόνα.

Ούτε πρέπει να επικρίνεται πιο πολύ ο προδότης της πατρίδας απ'ότι (παρά) ο προδότης του κοινού συμφέροντος ή ο λιποτάκτης από τη γενική ευημερία για χάρη της δικής του ωφέλειας και ευημερίας. Απ' αυτό συμβαίνει ώστε να πρέπει να

επαινείται αυτός, ο οποίος πέφτει για την πατρίδα, επειδή αρμόζει να είναι πιο αγαπητή σε μας η πατρίδα παρά εμείς οι ίδιοι.

Μονάδες 40

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 1.α.

Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

diem:	την αφαιρετική ενικού
muris:	την αιτιατική πληθυντικού
opibus:	την ονομαστική πληθυντικού
urbis:	τη γενική πληθυντικού
communis salutis:	την αφαιρετική ενικού (μονάδες 2)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

die
muros
opes
urbium
communi salute

Μονάδες 6

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 1.β.

Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω αντωνυμίες:

quae:	την αιτιατική ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
neminem:	τη γενική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος
vos ipsi:	τη δοτική πληθυντικού της συνεκφοράς (μονάδες 2)
is:	την αιτιατική πληθυντικού στο θηλυκό γένος

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

quod
nullius
vobis ipsis
eas

Μονάδες 5

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 1.γ.

Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται από τα παρακάτω επίθετα και επιρρήματα:

prope:	τον συγκριτικό βαθμό του επιρρήματος
extremo:	τον θετικό βαθμό του επιθέτου στο ίδιο γένος, στην ίδια πτώση, στον ίδιο αριθμό
magis:	τον υπερθετικό βαθμό του επιρρήματος
cariorum:	τη γενική πληθυντικού του υπερθετικού βαθμού στο ίδιο γένος

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

propius
extero
maxime
carissimarum

Μονάδες 4

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 2.α.

Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

dixissent:	το δεύτερο ενικό πρόσωπο στην προστακτική ενεστώτα στην ίδια φωνή
decertam esse:	το απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή
cavete:	την αιτιατική του σουπίνου
tutamini:	τη γενική του γερουνδίου
nolite:	το δεύτερο ενικό πρόσωπο στην υποτακτική παρατατικού
fit:	το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο στην υποτακτική παρατατικού
cadat:	το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο στην οριστική παρακειμένου στην ίδια φωνή
esse:	το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο του συντελεσμένου μέλλοντα

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

dic
decertum iri
cautum
tutandi

nolles
fierent
cecidistis
fuerimus

Μονάδες 8

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 2.β.

habemus: να γίνει χρονική αντικατάσταση στην υποτακτική, στο πρόσωπο και στη φωνή που βρίσκεται

sumptum est: να γραφούν τα απαρέμφατα ενεστώτα και παρακειμένου στην ενεργητική φωνή

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- habeamus
- haberemus
- habitura simus
- habuerimus
- habuissemus

Μονάδες 5

- sumere, sumpsisse

Μονάδες 2

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 3.α.

Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων και φράσεων:
antem diem, decerptam esse, Carthagine, opibus, vobis, Punicum, utilitatis, cariolem, esse (τελευταία σειρά δεύτερου αποσπάσματος).

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

ante diem= εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου στο «decerptam esse».

decerptam esse= αντικείμενο στο «scitote», ειδικό απαρέμφατο

(Υποκείμενο απαρεμφάτου: ficum κατά ετεροπροσωπία)

Cathargine= αφαιρετική (απρόθετη) που δηλώνει στάση σε τόπο στο «decerptam esse».

Opibus= αφαιρετική (οργανική) του μέσου στο «confidere»

Vobis= δοτική προσωπική κτητική στο «est».

Punicum= επιθετικός προσδιορισμός στο «bellum».

Utilitatis= γενική αντικειμενική στο «proditor».

Cariorem= κατηγορούμενο στο «patriam».

Esse= υποκείμενο στο (απρόσωπο) ρήμα «deceat», τελικό απαρέμφατο (Υποκείμενο απαρεμφάτου: patriam κατά ετεροπροσωπία)

Μονάδες 9

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 3.β.

ut laudandus is sit (nobis):

Να αντικατασταθεί η δευτερεύουσα πρόταση από την ισοδύναμη εκφορά debeo + απαρέμφατο.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

ut nos debeamus laudare eum.

Μονάδες 4

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 3.γ.

quam nosmet ipsos:

Να γράψετε το β' όρο σύγκρισης με τον άλλο τρόπο.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

nobismet ipsis

Μονάδες 2

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 4.α.

Cum omnes recentem esse dixissent:

Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1), τον τρόπο εισαγωγής της (μονάδα 1), να αιτιολογήσετε την έγκλιση (μονάδα 1), και τον χρόνο εκφοράς της (μονάδα 1). Να ξαναγράψετε την πρόταση, αντικαθιστώντας τον cum με τον ubi (μονάδες 2).

qui pro re publica cadat:

Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε την έγκλιση εκφοράς της (μονάδες 2).

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

cum...dixissent= δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο «inquit». Εισάγεται με τον ιστορικό ή διηγηματικό σύνδεσμο «cum», εκφέρεται με υποτακτική (υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση μεταξύ χρονικής και κύριας πρότασης, δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους) υπερσυντελικού, γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (inquit) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Ubi omnes recentem esse dixerunt (ή dixerere)

Μονάδες 6

Qui pro re publica cadat= δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο «is». Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία qui, εκφέρεται με υποτακτική (λόγω έλξης από το laudandus sit) ενεστώτα, γιατί το ρήμα εξάρτησης είναι αρκτικού χρόνου και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

Μονάδες 3

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 4.β.

Opibus urbis nolite confidere:

Να δηλωθεί η απαγόρευση με τον άλλο τρόπο.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ne opibus urbis confisi sitis.

Μονάδες 2

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 4.γ.

Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite:

Να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο, αφού τον εξαρτήσετε από το *Cato monet eos* (μετατρέποντας την κύρια σε δευτερεύουσα).

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Cato monet eos ut fiduciam, quae nimia illis sit, deponant.

Μονάδες 4

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Τα θέματα καλύπτουν μεγάλο φάσμα γραμματικής και συντακτικού χωρίς να παρουσιάζουν κάποια ιδιαίτερη δυσκολία για έναν καλά προετοιμασμένο υποψήφιο.

